

ZOMERSTALVOEDERING STELT HOGE EISEN AAN BEDRIJFSVOERING

A. R. M. Horstink

Op afdeling 3 wordt reeds enkele jaren volledige zomerstalvoeding als bedrijfssysteem toegepast. Het bedrijf heeft ca. 180 koeien die ondergebracht zijn in een vierrijige ligboxenstal met brede voergang. Aan de hand van de opgedane ervaringen met het systeem worden in het kort enkele punten aangestipt die voor de praktijk van belang kunnen zijn.

Zorg voor kwaliteitsgras

Gesteld kan worden, dat de graslandexploitatie een belangrijke invloed heeft op de uiteindelijke resultaten. Om kwalitatief hoogwaardig gras voor de koeien te brengen zijn de volgende punten van belang.

- Tijdig beginnen met stikstof strooien op het grasland.
- Gebruik maken van het feit, dat in het voorjaar het ene perceel vroeger is dan het andere.
- Aanbrengen van groeitrappen door de (eerste) stikstofgiften gespreid te geven.
- Goede uitvoering van de landbouwkundige maatregelen ten aanzien van de verzorging, zoals mollen- en emeltenbestrijding, het voorkomen van rijsporen en als de eerste grasgroei zichtbaar wordt geen drijfmest meer uitrijden.
- Vroegtijdig beginnen met maaien, zodra er een lichte weidesnede (maaibaar gras) aanwezig is.
- Daarna zoveel mogelijk maaien bij een droge-stofopbrengst per ha van 1500 à 2500 kg. Dit is bij een graslengte van ongeveer 15 à 20 cm.
- De voederwinningspercelen op tijd maaien (bij een opbrengst van ca. 2400-3000 kg droge stof per ha) en streven naar een zo kort mogelijke veldperiode.
- Zorgen dat de hergroei van het gemaaide land niet onnodig stagneert door bijvoorbeeld niet op tijd stikstof strooien of stagnatie in de vochtvoorziening.
- Maaien met een goed afgesteld maaiapparaat met scherpe messen. Vooral niet te kort maaien; dit geeft onherroepelijk zodebeschadiging en daardoor hergroei-vertragings.
- Rekening houden met de draagkracht van het grasland bij het oogsten, en voorkom stukrijden van de zode; aanpassen aan de omstandigheden is noodzakelijk.

Maaien en laden in één werkgang

Ten aanzien van de mechanisatie is het aantrekkelijk om in één werkgang te maaien en te laden en voor het gedoseerd voeren in de stal te beschikken over een opraapdoseerwagen met zijafvoerband. Voor het maaien is het wenselijk te beschikken over een trekker met frontmaaier.

Ondanks het gebruik van een opraapdoseerwagen, die het gras gedoseerd en in ruggen voor het voerhek of in de bak brengt, blijft er toch nog een hoeveelheid handwerk over. Het gras dat aan het voerhek niet meer voor de koeien bereikbaar is, moet namelijk met de vork worden bijgeschoven. Vooral bij grotere veestapels verdient het overweging dit bijschuiven van het gras te mechaniseren.

Meer werk

Bij zomerstalvoeding hoeft geen tijd meer besteed te worden aan het ophalen van de koeien naar de melkstal en de grasoogst kan sterk gemechaniseerd worden. Toch is de arbeidsbehoefte groter dan bij beweiding. Omdat de koeien het gehele jaar op stal blijven is de veeverzorging, het schoonhouden van de ligbedden en looppaden en het afvoeren en verwerken van de mest een dagelijks terugkerende bezigheid. Bij de omstandigheden op de Waiboerhoeve waren voor het systeem van volledige zomerstalvoeding van 180 koeien ongeveer 3 manuren per dag extra nodig. Bovendien geeft zomerstalvoeding bij slechte weersomstandigheden en tijdens de weekends extra problemen.

Hoge grasopname nodig

In vergelijking met beweiding is de grasopname bij zomerstalvoeding in zijn algemeenheid lager. Voor een zo hoog mogelijke opname moet gestreefd worden naar het voeren van kwalitatief jong, bij voorkeur winddroog, schoon gras, met een opbrengst van 1500 à 2500 kg droge stof per ha. Verder is het nodig ervoor te zorgen dat er altijd, ook 's avonds en 's nachts, gras voor de koeien ligt.

Men kan ervan uitgaan dat bij zomerstalvoeding gemiddeld meer krachtvoer nodig is dan bij beweiding. De hoeveelheid extra krachtvoer is echter sterk afhankelijk van de graskwaliteit en de opname. Bij een droge-stofopname van 13 à 14 kg per dier per dag kan er ook bij een produktieve veestapel met weinig krachtvoer volstaan worden.

Huisvesting aanpassen

Volledige zomerstalvoeding stelt hoge eisen aan de huisvesting. In verband met het voeren van grote hoeveelheden vers, vochtrijk gras is het gewenst over een stal te beschikken met roostervloer. Men heeft dan een directe afvoer van de dunne mest, waardoor de stalvloer droger is dan bij mechanische mestafvoersystemen.

Omdat de koeien steeds op stal blijven, moet wat de diergezondheid betreft rekening gehouden worden met een zware besmettingsdruk van infectieziekten. De stalygiëne dient daarom de nodige aandacht te hebben. Een droge, tochtvrije comfortabele ligplaats voor de dieren is noodzakelijk.

Omdat de koeien steeds op stal blijven, zijn de klauwen regelmatig in contact met een harde, vochtige bodem. Mede daardoor zijn de kansen op klauwverwondingen belangrijk groter dan bij weidegang. Regelmatige klauwinspectie en pedicurebeurten zijn nodig om het uitvalpercentage door klauwgebreken zo beperkt mogelijk te houden. De verwerking en opslag van de mest vraagt bijzondere voorzieningen. De opslagcapaciteit moet groot genoeg zijn. Bij een goede graslandexploitatie zijn immers de mogelijkheden beperkt om regelmatig drijfmest aan te wenden.

Met deze combinatie kan men het gras in één werkgang maaien en laden.
With this combination the herbage can be mown and loaded in one operation.

Samenvatting en conclusies

Zomerstalvoeding kan voor sommige bedrijven een goede exploitatievorm zijn, maar er zijn onder andere ook de volgende bezwaren aan verbonden.

- In de meeste gevallen is de grasopname geringer dan bij beweiding. Om de melkproductie op hetzelfde niveau te houden is extra krachtvoer nodig.
- Het dagelijks gras halen, ook in de weekends, kan een zware belasting zijn.
- Aan de graslandexploitatie worden vooral in perioden van sterke grasgroei extra hoge eisen gesteld.
- Vooral in verband met de klauwgezondheid en het grotere risico van besmettelijke aandoeningen moet rekening gehouden worden met extra dierenartskosten en een hoger uitvalpercentage bij de veestapel.
- Om rationeel te kunnen werken zijn hogere mechanisatiekosten en extra investeringen voor de opslag en verwerking van de mest nodig.

Summary and conclusions

Zero-grazing can be a good system for some farms. The disadvantages of zero-grazing can be summarized as follows.

- With zero-grazing the level of herbage intake is lower than with grazing. For keeping the milk yield on the same level, extra concentrates should be supplied.
- Supplying grass every day, also in the week-ends, can be a heavy burden.
- The grassland management should be optimal, especially during periods with a high level of herbage growth.
- Especially in connection with claw care and contagious diseases, the veterinary costs are higher and the dropping out is higher.
- For rational working, higher mechanisation costs and extra investments for storage and applying of liquid manure are necessary.